

**POLITYKA ROZWOJU PAŃSTW
EUROPY ŚRODKOWOSCHODNIEJ.
ASPEKTY MAKROEKONOMICZNE
I REGIONALNE**

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Włocławskie Towarzystwo Naukowe

**POLITYKA ROZWOJU PAŃSTW
EUROPY ŚRODKOWOSCHODNIEJ.
ASPEKTY MAKROEKONOMICZNE
I REGIONALNE**

pod redakcją naukową
Włodzimierza Karaszewskiego
Stanisława Kunikowskiego

Włocławek 2006

Recenzenci
prof. dr hab. Aleksandra Jewtuchowicz (Uniwersytet Łódzki)
prof. dr hab. Lech Niezurawski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Korekta
Barbara Sowińska

Projekt okładki
Regina Magier

Redaktor techniczny, opracowanie typograficzne
Andrzej Kierzkowski

Łamanie
Katarzyna Barańska-Kierzkowska

© Copyright by Włocławskie Towarzystwo Naukowe, Włocławek 2006

ISBN 83-60150-09-5

LEGA Oficyna Wydawnicza
Włocławskiego Towarzystwa Naukowego
87-800 Włocławek, pl. Wolności 20
tel./faks (0 prefiks 54) 231 45 51
www.wtn.pl, e-mail: lega@wtm.pl

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne (<i>Włodzimierz Karaszewski, Stanisław Kunikowski</i>)	13
Na sześćdziesięciolecie Profesora Wojciecha Kosiedowskiego	15

Część I. Przekształcenia w systemie finansów publicznych i bankowości w kontekście integracji europejskiej

<i>Wanda Pełka</i> Konsekwencje globalizacji rynków finansowych dla krajów Europy Środkowowschodniej	23
<i>Magdalena Dynus</i> Polityka fiskalna a konkurencyjność krajów Unii Europejskiej	35
<i>Grzegorz Górniewicz</i> Kraje Europy Środkowowschodniej wobec problemu zadłużenia zagranicznego	45
<i>Janusz Heller, Katarzyna Galke</i> Monetarne kryteria integracji systemów walutowych Polski i Unii Europejskiej	55
<i>Svetlana Saksonova</i> Risks of Registered Pledges [Ryzyko z tytułu zastawu rejestrowego]	67
<i>Tatiana Andreeva</i> Направления совершенствования налоговой системы Латвийской Республики (на примере акцизного налога) [Kierunki doskonalenia systemu podatkowego Republiki Łotewskiej (na przykładzie podatku akcyzowego)]	79
<i>Marek Stefański</i> Sektory bankowe nowych państw Unii Europejskiej wobec globalizacji i integracji międzynarodowej	87

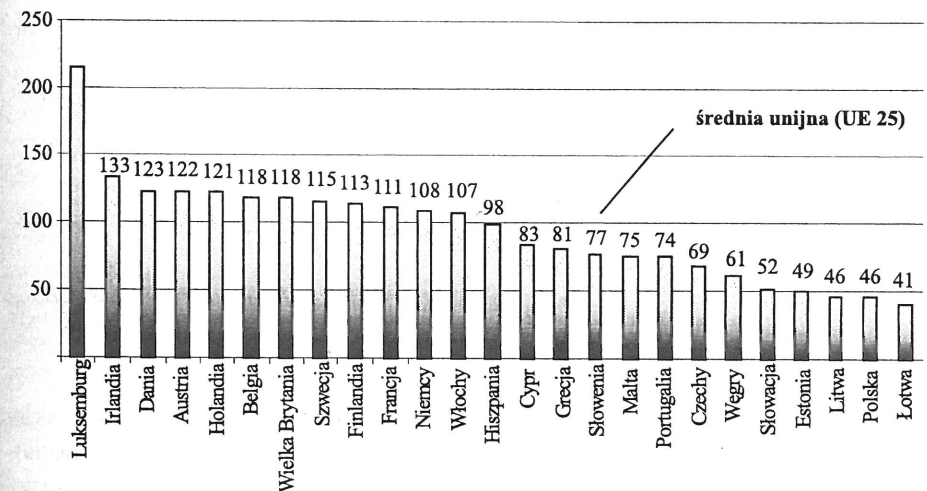
Magdalena Dynus

POLITYKA FISKALNA A KONKURENCYJNOŚĆ KRAJÓW UNII EUROPEJSKIEJ

Obecny kształt Unii Europejskiej — zakładający centralizację polityki pieniężnej oraz decentralizację polityki fiskalnej — zyskuje nowy wymiar w obliczu rozszerzenia Unii. O ile UE 15 charakteryzował w miarę równomierny poziom za-
możności, to rozszerzenie o 10 nowych państw, przyczyniło się do powstania na
obszarze Unii znacznych dysproporcji w tym zakresie (rys. 1).

Rysunek 1.

PKB na 1 mieszkańca wg parytetu siły nabywczej w krajach Unii Europejskiej,
UE 25 = 100, 2003 r.

Mniej zamożne podmioty z nowych krajów członkowskich, mające trudniejszy dostęp do nowoczesnych technologii oraz do dodatkowo droższego kapitału, stając się integralną częścią jednolitego rynku wewnętrznego, poddane zostały bezpośredniej konkurencji z Zachodu. W tej sytuacji nowe państwa członkowskie w bardziej ekspansywnej polityce fiskalnej — a konkretnie w obniżaniu opodatkowania — upatrują sposobu na poprawę konkurencyjności swych gospodarek. Stawki podatkowe są w tych krajach obecnie z reguły istotnie niższe niż w Europie Zachodniej (tab. 1).

Tabela 1.

Podstawowe stawki podatku VAT oraz podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w krajach Unii Europejskiej (w %, VAT — stan na VII.2005, CIT — stan na I.2005).

	VAT	CIT		VAT	CIT
Austria	20	25	Cypr	15	10
Belgia	21	33,99	Czechy	19	26
Dania	25	30	Estonia	18	0
Finlandia	22	26	Litwa	18	15
Francja	19,6	33,83	Łotwa	18	15
Grecja	19	24/32	Malta	18	35
Hiszpania	16	35	Polska	22	19
Holandia	19	27/31,5	Słowacja	19	19
Irlandia	21	12,5	Słowenia	20	25
Luksemburg	15	30,38	Węgry	25	16
Niemcy	16	38,31			
Portugalia	21	27,5			
Szwecja	25	28			
W. Brytania	17,5	30			
Włochy	20	37,25			

Źródło: Europäische Kommission, *Die Mehrwertsteuersätze in den Mitgliedstaaten der Europäischen Gemeinschaft*, Brüssel 2005, s. 30–34, KPMG International, *KPMG's Corporate Tax Rate Survey 2005*, May 2005, s. 2–3.

Dysproporcje te wypaczają pozycję konkurencyjną na wspólnym rynku, składając tym samym do zaopatrywania się w państwach o niższych stawkach podatków, ale także przyspieszają proces ujednolicenia cen i integrację jednolitego rynku wewnętrznego oraz stwarzają silny bodziec do eliminacji istniejących nadal

barier dzielących rynki krajów członkowskich. Ponadto, nowe państwa Unii w mniejszym stopniu wykorzystują bezpośrednie opodatkowanie (tab. 1 i 2). Po-

Tabela 2.

Poziom oraz struktura obciążeń fiskalnych w krajach Unii Europejskiej, 2003 r.

	Obciążenia fiskalne ogółem	Podatki pośrednie	Podatki bezpośrednie	Ubezpieczenia społeczne
	jako % PKB	jako % ogółu obciążeń		
UE 25	41,5	33,8	31,6	34,5
UE 15	41,8	33,4	32,2	34,4
strefa euro	42,2	32,8	29,0	38,2
Szwecja	51,4	34,0	36,4	29,6
Dania	49,8	34,9	59,6	5,4
Belgia	48,1	28,8	36,5	34,6
Francja	45,7	34,1	25,8	40,2
Finlandia	45,1	31,9	41,0	27,1
Austria	44,8	33,7	29,9	36,4
Włochy	43,2	34,2	35,3	30,5
Luksemburg	42,3	32,9	37,7	29,4
Niemcy	41,7	29,7	25,9	44,4
Słowenia	40,3	41,6	20,8	37,6
Holandia	39,3	33,8	29,3	36,9
Węgry	39,2	42,3	25,0	32,7
Grecja	38,6	37,2	23,3	39,5
Portugalia	38,1	41,9	24,6	33,5
W. Brytania	37,1	36,9	42,0	21,0
Hiszpania	36,5	33,7	29,6	36,7
Czechy	36,2	31,4	27,0	41,6
Polska	35,8	41,8	19,7	38,5
Cypr	34,3	49,4	29,4	21,2
Malta	34,2	40,8	35,5	23,8
Estonia	33,4	39,3	26,1	34,5
Irlandia	31,2	41,4	39,5	19,1
Słowacja	30,9	36,9	23,2	39,8
Łotwa	29,1	39,4	29,1	31,5
Litwa	28,7	41,5	28,2	30,3

Źródło: Eurostat, *Taxation in the EU25*, 28 January 2005.

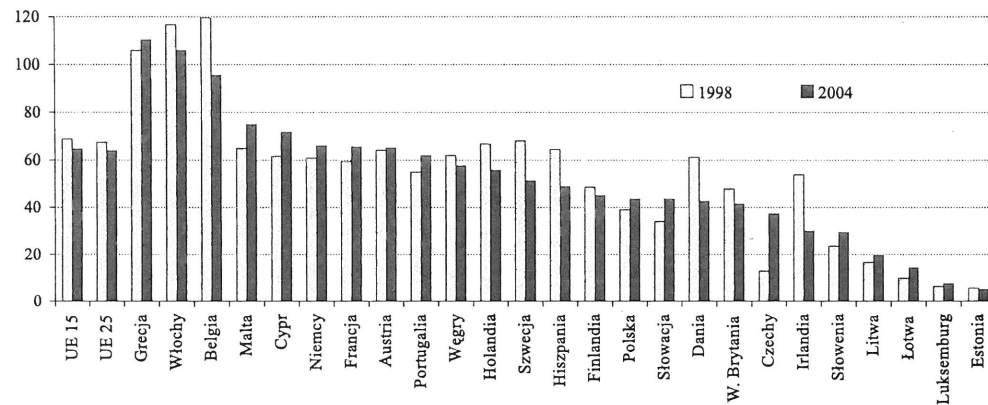
datki pośrednie stanowią tam ok. 40% całości obciążeń fiskalnych, podczas gdy w UE 15 ok. 30%, co dodatkowo (poza tańszą siłą roboczą) sprzyja zakładaniu

tam firm (bądź ich przenoszeniu), potęgując i tak nabrzmiały już problem wysokiego bezrobocia, zwłaszcza w największych państwach UE 15, które borykają się napiętymi do granic możliwości finansami publicznymi.

Mimo tak znacznych różnic w poziomie opodatkowania na obszarze Zjednoczonej Europy, a także nacisków ze strony dwóch najsilniejszych państw Unii — Francji i Niemiec — nie należy sądzić, by w bliższej przyszłości omawiana sytuacja uległa większym zmianom. Harmonizacji podatków nie chce ani Komisja Europejska ani pozostałe kraje członkowskie, zwłaszcza nowo przyjęci członkowie, którzy w ten sposób próbują zwiększyć aktywność gospodarczą w swych krajach i obniżyć bezrobocie, a tym samym zmniejszyć dysproporcje, jakie dzielą Zachód Unii od Wschodu. Jest to możliwe m.in. dzięki mniejszemu zadłużeniu publicznemu większości nowych państw członkowskich Unii (rys. 2), a w konsekwencji istotnie niższemu kosztom jego obsługi, a w efekcie wydatkom publicznym. Poziom długu publicznego tych krajów jest średnio o 1/3 niższy niż w państwach UE 15 i wynosi ok. 42% PKB. Stanowi to ok. 2/3 dopuszczalnego przez kryterium z Maastricht progu 60% PKB, warunkującego członkostwo w strefie euro.

Rysunek 2.

Dynamika zadłużenia sektora publicznego krajów Unii Europejskiej w latach 1998–2004, w % PKB

Źródło: *Key indicators on EU policy. General government debt*, Eurostat, August 2005.

Daje to nowym członkom Unii możliwość stosowania bardziej ekspansywnej polityki fiskalnej dla wspierania rozwoju gospodarczego i ograniczania bezrobocia — mogą sobie bowiem pozwolić na przyrost zadłużenia publicznego. Jest to pożądane z punktu widzenia pobudzania gospodarki, dopuszczalne przez kryteria konwergencji, a i coraz bardziej uzasadnione w powszechnych odczuciach nie tylko ekonomistów.

Deficyt czy nadwyżka

Zadłużanie jest alternatywą dla zaciągania prywatnych kredytów, ponieważ pozwala rozłożyć koszty i ryzyko pomiędzy pokolenia. Umożliwia także optymalne rozmieszczenie w czasie obciążeń fiskalnych oraz skutków szoków zewnętrznych, zwłaszcza, że w nowej teorii wzrostu podkreśla się konieczność stabilizacji obciążeń fiskalnych.

Kraje realizujące nadwyżki budżetowe stają przed wyborem — albo obniżyć podatki, tak jak np. zrobiły USA (do tego jednak potrzebna jest trwała perspektywa niższych wydatków w przyszłości albo wyższego tempa wzrostu gospodarczego; poza tym dyskrejonalna polityka fiskalna popadła w niełaskę ze względu na opóźnienia reakcji w czasie), albo zwiększyć wydatki konsumpcyjne bądź inwestycyjne (co z kolei w dłuższym czasie prowadzi do wzrostu wydatków; inwestycje publiczne w dłuższym okresie wiążą się z cięciami w innych pozycjach wydatkowych lub pogorszeniem salda budżetowego, bądź koniecznością podwyższenia obciążeń fiskalnych netto), albo spłacić zadłużenie (choć kontrargumentem jest fakt, że wówczas poziom obciążeń fiskalnych netto w kraju będzie wyższy aniżeli gdyby realizowana była polityka stabilizacji wielkości zadłużenia na (wprawdzie) wyższym poziomie; poza tym doświadczenia krajów wypracowujących nadwyżki budżetowe pokazują, że implikują one wzrost wydatków publicznych, tak że na spłatę długów niewiele pozostaje).

Wbrew pozorom wybór nie jest prosty, zwłaszcza w obliczu słabego wzrostu gospodarczego i relatywnie wysokiego poziomu bezrobocia, a także wobec faktu, że tak naprawdę nie potrzebna jest likwidacja zadłużenia, by skutecznie realizować politykę fiskalną. Bardziej istotna jest stabilizacja jego poziomu i pełna kontrola nad zmianami. Również argument, że zaciąganie długów oznacza życie na koszt przyszłych pokoleń, okazuje się być nie do końca przekonujący, bowiem obecne pokolenia rezygnując z bieżącej konsumpcji dokonują inwestycji, z których korzystać będą także ich potomkowie, a wydatki publiczne o charakterze inwestycyjnym przyczyniają się do wzrostu wydajności czynników pracy i kapitału, a przez to do wyższego wzrostu gospodarczego i poziomu życia mieszkańców, również tych przyszłych.

Ponadto, wskutek znacznego oddłużenia krajów drastycznie zmniejszyłaby się na świecie podaż na rynku skarbowych papierów wartościowych, co na pewno doprowadziłoby do wzrostu kosztów zabezpieczenia się przed ryzykiem oraz obniżenia płynności. To właśnie bogata oferta skarbowych papierów na całym świecie dzięki ich wysokiej płynności, przyczyniła się istotnie do rozwoju funkcjonowania rynków finansowych. Niektóre kraje z rozmysłem wprowadzały nowe instrumenty, wspierając tym płynność i rozwój krajowych rynków. Można jednak przypuszczać, że w tej sytuacji nastąpiłoby zapewne rozwinięcie innych segmentów rynku — np. obligacji komercyjnych. Niewątpliwie tak, jednak wobec wyższych kosztów i niż-

szej płynności rynku obligacji skarbowych rządy straciłyby możliwość łatwego, szybkiego i taniego zadłużania się, co jest szczególnie istotne w sytuacjach kryzysowych, co pokazał np. kryzys azjatycki czy rosyjski. Pamiętać też należy, że banki centralne utrzymują sporą część swoich rezerw dewizowych w papierach skarbowych innych krajów; służą one do realizacji operacji otwartego rynku, których skuteczność i koszty zależą od płynności rynku. Obligacje skarbowe stanowią także punkt odniesienia przy określaniu oprocentowania innych papierów dłużnych czy instrumentów pochodnych¹.

W obliczu powszechnego jednak zjawiska występowania deficytów budżetowych na świecie oraz problemów z trwałym wzrostem gospodarczym, ale i bezrobociem, zarówno w rozwiniętych, jak i rozwijających się gospodarkach, który to wzrost warunkuje uzyskiwanie nadwyżek budżetowych w dłuższym okresie, obawy te wydają się przedwczesne.

Większość krajów Unii Europejskiej od lat zamyka swe budżety deficytem — jego średni poziom wynosi 2,6% PKB, czyli niewiele mniej aniżeli kryterium z Maastricht (3% PKB). Ponadto, nowe kraje członkowskie pozwalają sobie w ostatnich latach na zdecydowanie bardziej ekspansywną politykę fiskalną, skutkującą większymi niedoborami w publicznej kasie (tab. 3).

Podczas gdy państwa UE 15 poczyniły znaczne postępy w zakresie konsolidacji swych finansów publicznych na drodze do euro i w zdecydowanej większości przestrzegają zapisów Paktu stabilności i wzrostu, a 5 krajów (Dania, Finlandia, Szwecja, Irlandia i Belgia) wypracowuje nawet od kilku lat nadwyżki budżetowe, to nowi członkowie Unii, nie umniejszając niepodważalnych sukcesów odniesionych w procesie transformacji gospodarczej, wykazują w ostatnich latach relatywnie wysokie deficyty — najczęściej na poziomie ok. 4% PKB, zdarzają się jednak i znacznie wyższe, nawet ponad 10% PKB (Czechy i Malta; 2003 r.).

Pomijając fakt, że postępy w konsolidacji finansów publicznych dokonane zarówno przez kraje UE 15, jak i nowych członków są bezsprzeczne, to przed wszystkimi pozostaje na tym polu jeszcze wiele do zrobienia. W obliczu integracji walutowej stoją one bowiem przed ogromnymi wyzwaniami. Od dyscypliny finansowej zależeć będzie wielkość pola manewru wobec wahań koniunktury, spadków popytu specyficznych dla danego kraju czy koniecznych do przeprowadzenia reform strukturalnych. Usunięcie istniejących nierównowag i podtrzymanie neutralnego kursu polityki finansowej ułatwi jednocześnie wypracowanie trwałego dynamicznego wzrostu gospodarczego i utrzymanie niskiej inflacji. Dyscyplina fiskalna zwiększy bowiem skuteczność polityki pieniężnej Europejskiego Banku Centralnego i ułatwi zapewnienie stabilności wewnętrznej wspólnego pieniądza. Wypracowanie zdrowych, stabilnych finansów publicznych jest tym bardziej istotne, po-

¹ E. Rossi, T. Wiedmer, *Ist ein vollständiger Abbau der Staatsverschuldung ökonomisch sinnvoll?*, „List Forum für Wirtschafts und Finanzpolitik”, Band 27 (2001), Heft 3, s. 282–284.

Tabela 3.

Deficyt budżetowy w krajach Unii Europejskiej w latach 1998–2004, w % PKB

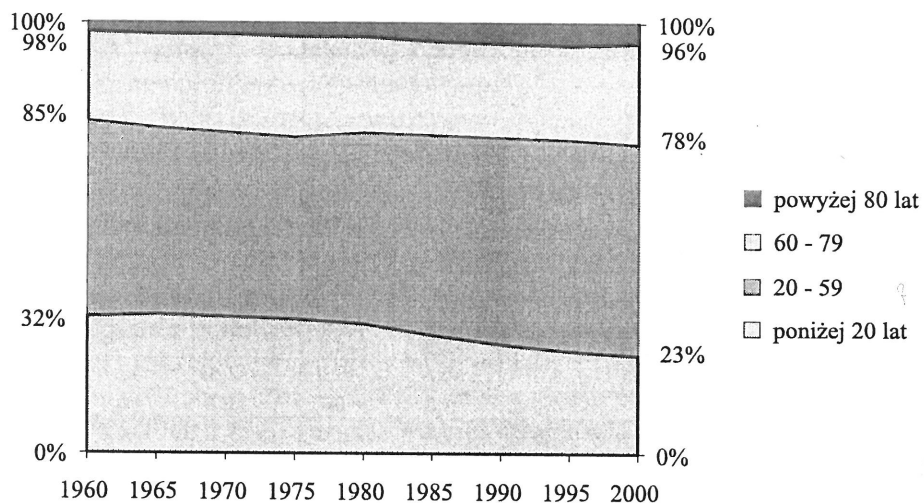
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
UE 25	-1,7	-0,8	0,8	-1,2	-2,3	-2,9	-2,6
UE 15	-1,6	-0,7	1,0	-1,1	-2,2	-2,8	-2,6
Dania	0,2	2,4	1,7	3,2	1,7	1,2	2,8
Finlandia	1,5	2,2	7,1	5,2	4,3	2,5	2,1
Szwecja	1,8	2,5	5,1	2,5	-0,3	0,2	1,4
Irlandia	2,4	2,4	4,4	0,9	-0,4	0,2	1,3
Belgia	-0,7	-0,4	0,2	0,6	0,1	0,4	0,1
Hiszpania	-3,0	-1,2	-0,9	-0,5	-0,3	0,3	-0,3
Luksemburg	3,2	3,7	6,0	6,2	2,3	0,5	-1,1
Austria	-2,3	-2,2	-1,5	0,3	-0,2	-1,1	-1,3
Holandia	-0,8	0,7	2,2	-0,1	-1,9	-3,2	-2,5
Portugalia	-2,6	-2,8	-2,8	-4,4	-2,7	-2,9	-2,9
Włochy	-2,8	-1,7	-0,6	-3,0	-2,6	-2,9	-3,0
W. Brytania	0,2	1,0	3,8	0,7	-1,7	-3,4	-3,2
Francja	-2,7	-1,8	-1,4	-1,5	-3,2	-4,2	-3,7
Niemcy	-2,2	-1,5	1,3	-2,8	-3,7	-3,8	-3,7
Grecja	-2,5	-1,8	-4,1	-3,6	-4,1	-5,2	-6,1
Estonia	-0,3	-3,7	-0,6	0,3	1,4	3,1	1,8
Łotwa	-0,6	-4,9	-2,8	-2,1	-2,7	-1,5	-0,8
Słowenia	-2,2	-2,1	-3,5	-2,8	-2,4	-2,0	-1,9
Litwa	-3,0	-5,6	-2,5	-2,0	-1,5	-1,9	-2,5
Czechy	-5,0	-3,6	-3,7	-5,9	-6,8	-11,7	-3,0
Słowacja	-4,7	-6,4	-12,3	-6,0	-5,7	-3,7	-3,3
Cypr	-4,3	-4,5	-2,4	-2,3	-4,5	-6,3	-4,2
Węgry	-8,0	-5,6	-3,0	-3,7	-8,5	-6,2	-4,5
Polska	-2,1	-1,4	-0,7	-3,9	-3,6	-4,5	-4,8
Malta	-10,8	-7,6	-6,2	-6,4	-5,9	-10,5	-5,2

Źródło: *Key indicators on EU policy. Public balance*, Eurostat, August 2005.

nieważ kraje europejskie stają wobec narastającego problemu starzenia się społeczeństw (wykr. 3) — stąd, tym silniejsza powinna być presja na jak najszybszą racjonalizację wydatków publicznych i wypracowywanie nadwyżek, by uniknąć w przyszłości znacznego wzrostu zadłużenia.

Wykres 3.

Ludność Unii Europejskiej według wieku w latach 1960–2000, w %

Źródło: Eurostat.

Finanse publiczne a euro

Projekt euro dopiero nabiera prędkości. Korzyści ale i wyzwania, jakie niesie ono ze sobą obejmą wkrótce poza dotychczasowymi 12 krajami strefy euro kolejne państwa. Sześć krajów spośród 10 nowych członków Unii tuż po akcesji zadeklarowało już bowiem chęć (i realną możliwość) jak najszybszego wejścia do strefy euro. Słowenia, Litwa i Estonia w czerwcu 2004 r. włączyły swoje waluty do systemu kursowego ERM2, jest więc prawdopodobne, że z dniem 1 stycznia 2007 r. staną się członkami strefy euro. Rok później do grona tego planują dołączyć Łotwa i Malta, a także Słowacja. Oznacza to, iż wkrótce w strefie euro znajdzie się co najmniej 18 spośród 25 krajów Unii Europejskiej. A im więcej państw liczyć będzie strefa euro tym korzystniejszy będzie bilans korzyści i kosztów wprowadzenia wspólnej waluty. Przezroczność cenowa, eliminacja ryzyka kursowego i niższe koszty działalności, dotyczyć będą coraz większej ilości podmiotów, a zaostrzając pomiędzy nimi konkurencję i zmuszając do racjonalizacji, przyczyniać się będą do poprawy efektywności wykorzystania potencjału ich gospodarek. Pozostawanie w takiej sytuacji poza strefą euro oznaczać więc będzie dla przedsiębiorstw spoza niej (ale i całych gospodarek) coraz większe koszty — zarówno rzeczywiste, jak

i alternatywne. Pozbawione ryzyka kursowego, mające istotnie niższe koszty transakcyjne i łatwiejszy dostęp do tańszego kapitału, przedsiębiorstwa z rozszerzonej strefy euro będą coraz bardziej konkurencyjne względem tych spoza niej i kooperując na ogromnym coraz bardziej samowystarczającym jednawalutowym rynku, zacieśniały będą współpracę pomiędzy sobą. Jeszcze przed rozszerzeniem Unii na wschód mówiło się o postępującym rozdźwięku politycznym w Unii wskutek niewstąpienia do strefy euro Wielkiej Brytanii, Danii i Szwecji, o dwutorowości procesu integracyjnego, o Unii dwóch prędkości. Przedstawiciele tych państw nie biorą udziału na pełnych prawach w licznych spotkaniach dotyczących bieżących spraw i przyszłości strefy euro, ich zdanie i interes jest mniej istotny niż innych (krajów strefy euro), w coraz mniejszym więc stopniu współdecydują o kształcie integracji walutowej, a więc przyszłości Unii Europejskiej. Dwutorowość w Unii pogłębiać będzie dodatkowo pozostawanie poza strefą euro nowych członków Unii oraz odsuwanie przez nich momentu akcesji. Zbyt długie zwlekanie z wejściem do strefy euro może więc oznaczać funkcjonowanie coraz bardziej na uboczu Unii Europejskiej, czyli paradoksalnie zamiast scalania z europejską gospodarką, postępującą dezintegrację.

Brak racjonalizacji finansów publicznych uniemożliwia wejście do strefy euro, oznacza więc świadomą rezygnację z korzyści, jakie daje unia walutowa, a tym samym z możliwości poprawy pozycji konkurencyjnej podmiotom z tego kraju, jak i całej gospodarce.

Dodatkowym kosztem dla tych regionów jest utrata dofinansowania z funduszy unijnych — będąca karą za nieprzestrzeganie zapisów Paktu stabilności i wzrostu — środków, które mogłyby zostać zainwestowane w tworzenie infrastruktury technicznej, dającej podstawy do przyspieszenia i ułatwienia rozwoju przedsiębiorczości, a w efekcie ograniczenia bezrobocia i poprawy dobrobytu mieszkańców. Napięte finanse publiczne stanowią także ogromny problem dla krajów będących już członkami strefy euro. W obliczu rezygnacji z kształtowania własnej polityki pieniężnej, polityka fiskalna pozostaje jedynym instrumentarium oddziaływania na gospodarkę, przy pomocy którego można pobudzać ją w okresach dekonjunktury oraz łagodzić skutki spowolnienia gospodarczego, zwłaszcza w sytuacji wstrząsów asymetrycznych. Elastyczna polityka fiskalna jest więc w krajach strefy euro warunkiem koniecznym sprawnego kształtowania podstaw zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego. Staje się ona bowiem głównym narzędziem polityki gospodarczej w kraju. U podstaw gospodarowania leży możliwość dokonywania wyborów, dlatego konsolidacja finansów publicznych jest nieodzowna, by polityce fiskalnej stworzyć niezbędne pole manewru i by można w ogóle mówić w tym kontekście o polityce. Obecnie udział sztywnych wydatków publicznych i ciężar długów znacznie zawężają pole działania i sprawiają, że decyzje nie są wynikiem swobodnych wyborów, lecz przybierają najczęściej formę kosmetycznych zmian. Stąd zarówno z punktu widzenia utraty potencjalnych korzyści, jakie niesie ze sobą człon-

kostwo w strefie euro, ale przede wszystkim kosztów społeczno-gospodarczych niewydolnego systemu finansów publicznych, jego gruntowna reforma wydaje się być szczególnie pilnym priorytetem, której zasadność nie podlega dyskusji, gdyż warunkuje ona rozwój gospodarczy.

Literatura

Die Mehrwertsteuersätze in den Mitgliedstaaten der Europäischen Gemeinschaft, Europäische Kommission, Brüssel 2005.

Key indicators on EU policy. General government debt, Eurostat, August 2005.

Key indicators on EU policy. Public balance, Eurostat, August 2005.

KPMG's Corporate Tax Rate Survey 2005, KPMG International, May 2005.

Rossi E., Wiedmer T., *Ist ein vollständiger Abbau der Staatsverschuldung ökonomisch sinnvoll?* „List Forum für Wirtschafts- und Finanzpolitik”, Band 27 (2001), Heft 3.

Stapel S., Pasanen J., Reinecke S., *Kaufkraftparitäten und abgeleitete Wirtschaftsindikatoren für EU*, Beitrittskandidaten und EFTA, „Statistik kurz gefasst” 53/2004.

Taxation in the EU25, Eurostat, 28 January 2005.

Summary

Fiscal policy and the competitiveness of EU member states

The decentralization of fiscal policy in the European Union makes possible using it in competitive struggle on the common market. The primary instruments are the fiscal burden and budget deficit, whose maneuver capacity in the face of currency integration is closely correlated with the level of public debt in particular member states. Flexible public finances become a prerequisite for effective shaping of the conditions for socioeconomic development, a necessary depreciation mechanism in periods of recession or situations of asymmetric shock, and the basis for the competitiveness of particular economies and their business entities.